

Aşağıdaki sorularımın **Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemir** tarafından Anayasa'nın 98. ve içtüzüğün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Necdet İPEKYÜZ

Batman Milletvekili

Karadeniz'de gerçekleştirdiğimiz İş ve Aş Buluşmalarındaki tespitlerimize göre çay üreticilerinin büyük sorunları arasında başta gelenler çayda taban fiyat, kota ve kontenjan uygulamalarına dair sorunlar olmuştur.

2020 yılı için açıklanacak rakamın maliyet ve üretici kârı ile birlikte 4 TL/kg olması beklenirken 3.27 TL/kg taban ve 13 kuruş/TL destekleme fiyatı ile birlikte %13.3 artışla toplam 3.40 TL/kg olarak açıklanmıştır. Bu taban yaş çay fiyatı üretim maliyetlerinin altında kalmıştır.

Bu aşamada 13 kuruş/TL olarak yıllardır sabit kalan destekleme fiyatının artırılması ve telafi edici ödemelerin gündeme getirilmesi beklenmektedir. Salgın nedeniyle üretici ve çalışanların gelir düzeyinde yaşanan azalmanın giderilmesi için yaş çay bedelleri en azından birinci sürgün döneminde peşin ödenmesi de üreticinin birincil taleplerindendir.

DİSK'e bağlı Gıda İş yaptığı açıklamada, günümüz koşulları göz önüne alınarak, maliyetler, gübre fiyat artışları hesaplanarak 2021 yılı yaş çay sezonu öncesi taban fiyatın en az 4.75 kuruş olması gerektiğini belirtmiştir. Aynı açıklamada, 2021 yılı desteklemede en az kilo başına 25 kuruş olarak verilmesini ve bunu takiben çay üreticilerinin banka çay hesaplarına promosyon ödemeleri yapılmasını talep etmiştir.

Çay üreticilerinin sorunlarının başında taban fiyat düşüklüğü ve promosyon ödemeleriyle ilgili sorunlarla olmakla birlikte bunların yanında Çaykur'un kota ve kontenjan uygulaması bulunmaktadır. Bu uygulamalar hasat edilen yaş çayın yarısının özel sektöre verilmesi mecburiyetini ortaya çıkarmaktadır. Özel sektör işletmeleri geçmiş yıllarda açıklanan taban fiyatın yarı fiyatına yaş çay almıştır. Öte yandan, alım bedellerini üreticiye ödeme konusunda aksaklıklar yaşatmışlardır. Çay üreticileri kota ve kontenjan uygulamasının kalkmasını ve çayın devlet garantisiyle satın alınmasını talep etmektedir.

Yaşanan olumsuzların ortadan kaldırılması amacıyla, Çaykur'un bu sezon kota ve kontenjan uygulamasını yeniden değerlendirmesi çay üreticilerinin temel taleplerindendir. Bu bağlamda kağıt üzerinde göstermelik kota artışı değil işleme kapasitesinin artırılmasına bağlı reel kontenjan artışının önemi vurgulanmaktadır. Ek olarak, çay üreticisini korumak adına özel sektöre de taban fiyat uygulamasının denetlenmesi ve yaptırım uygulanması da Karadenizli çay üreticilerinin taleplerindendir.

Mart ayı itibarıyla çayda gübreleme dönemi başlamıştır ama çay üreticilerinin büyük bölümünün gübre alacak olanağı olmadığı bilinmektedir. Pandeminin ve ekonomik krizin belini büktüğü Rize, Trabzon, Artvin, Ordu ve Giresun illerindeki yaklaşık 200 bin çay üreticisi gübre almak için destekleme paralarının bir an önce hesaplarına yatırılmasını beklemektedir. Destekleme ödemelerinin piyasa fiyatları ve üreticinin ekonomik koşulları gözetilmeksizin düşük miktarlarda tutulması ve yatırılmasının gecikmesi ile çay üreticilerinin hakkı olan bu paralardan Çaykur'a ve bankalara kesilen komisyon uygulamasına son verilmesi Karadenizli çay üreticilerinin en temel taleplerindendir.

47786

Bu bağlamda;

1. Çayın üreticiye maliyetine dair kapsamlı bir çalışmanız var mıdır?
2. Taban fiyat belirlerken esas aldığınız kriterler nelerdir? Taban fiyat belirleme süreçleri çay üreticilerinin katkılarına açık hale getirilebilir mi?
3. Çay üreticisini özel şirketlerin sömürüsü ve çayını çürütme kiskacından kurtarmak ve üreticiyi korumak adına özel sektör için de geçerli bir taban uygulamasına dair çalışmanız var mıdır?
4. Çay üreticileri 2021 yılı yaş çay sezonu öncesi taban fiyatın en az 4.75 kuruş olması ve desteklemede en az kilo başına 25 kuruş olarak verilmesi ve bunu takiben çay üreticilerinin banka çay hesaplarına promosyon ödemeleri yapılmasını talep etmiştir. Bu talebi karşılamanın bakanlığınıza maliyeti nedir?
5. Çayda kota uygulamasının üstüne şimdi de kontenjan uygulaması gelmiştir. Bu uygulamalar çay üreticisini zarara soktuğundan üretimi bırakacak noktaya getirmiştir. Bu uygulamaları devam ettirmenizin açıklaması nedir?
6. Üretilen çayın tümünün kota ve kontenjan uygulaması olmaksızın belirlenen taban fiyat ile alınmasının maliyeti nedir? Bakanlık bütçesi çay üreticilerine bu garantiyi veremeyecek ölçekte midir?